

energija

obnovac

tržište

Međunarodna radionica
Međunarodna tržišta energije
– Cijene, politike i profiti

International Workshop
International Energy Markets
– Pricing, Policies, and Profits

Zagreb
16. 10. 2008.
Hotel International

medijski pokrovitelj

Međunarodna tržišta energije – Cijene, politike i profiti

Ova međunarodna radionica namijenjena je novoj generaciji sadašnjih i budućih stručnjaka koji sudjeluju u tržišnim odnosima u energetsom sektoru: poslovnim ljudima, menadžerima, voditeljima timova, profesorima, studentima... Iskustvo radionice uvelike će pridonijeti njihovom razumijevanju tržišnih odnosa u energetsom sektoru na nacionalnoj i globalnoj razini.

Centralni dio radionice čini predavanje prof. dr. Carol A. Dahl. **Teme radionice: najvažnije specifičnosti tržišta, izvori podataka, temeljni pokretači i tehnike analize u ekonomskim modelima, formiranje valjane politike i profitabilne poslovne strategije, praktična primjena analitičkih vještina (usvojenih na temelju knjige) na problemskim primjerima regionalnog energetsog tržišta.**

Među sudionicima radionice su i vodeće hrvatske tvrtke u trgovini energijom: Hrvatska elektroprivreda d.d. i INA – Industrija nafte d.d., predstavljene izlaganjem Predsjednika uprave HEP-a mr. sc. Ivana Mravaka te Predsjednika uprave INA-e dr. sc. Tomislava Dragičevića, kao i Rudarsko-geološko-naftni fakultet, predstavljen izlaganjem prof. dr. sc. Igora Dekanića, te druge relevantne ustanove.

“Kameno doba je završilo, ne zbog nedostatka kamena, i doba nafte završit će, no ne zbog nedostatka nafte.”

*Šeik Ahmed Zaki Yamani,
bivši ministar za naftu Saudijske Arabije*

Iako izdaci za energiju čine samo nekoliko postotaka BDP-a (npr. 6 posto u Americi, u odnosu na više od 60 posto BDP-a koliko iznosi izdatak za plaće), ona ima strateško značenje. Nestašice, kao što su Hitler i neki drugi iskusili na svojoj koži, mogu slomiti čak i supersile. U manje dramatičnim vremenima, uslijed naglog porasta cijena energije, industrijske grane postaju nekompetentne a skupi temeljni kapital potrošen. Stoga je razumijevanje tržišta energije dragocjeno i za tvorce politike i za tvorce poslovnih strategija. Fosilna goriva pokretala su strojeve 20. stoljeća, koje je doživjelo najbrži tehnički uspon u povijesti civilizacije. A hoće li i gorivo 21. stoljeća, koje obećava biti jednako uzbudljivo? Odgovor na ovo pitanje istražiti ćemo razmatranjem kako se energija koristila u 20. stoljeću, a koji će pokretači određivati energetske izbore za 21. stoljeće.

Carol A. Dahl

International Energy Markets – Pricing, Policies, and Profits

This international workshop is tailored for the new generation of present and future specialists involved in energy marketing: businessmen, managers, team leaders, teachers, students... The experience of the presented workshop will mostly improve the participants' understanding of market relations in the fields of energy at the national as well as at the global level.

Central part of the workshop is reading by Professor Carol A. Dahl. **Workshop topics cover important institutional details, data sources, fundamental drivers and analytical techniques necessary for economic models, sound policy formation and profitable business strategy decisions, application of analytical skills learned in the book to regional most pressing energy problem.**

Among workshop participants are Croatian leading companies in energy commerce: Hrvatska elektroprivreda d.d. and INA – Industrija nafte d.d., presented by President of the Management Board of HEP Ivan Mravak, Ph. D., and President of the Management Board of INA-Oil Industry PLC Tomislav Dragičević, Ph. D., as well as the School of Mining, Geology and Petroleum Engineering, presented by Professor Igor Dekanić, Ph. D., and other relevant institutes.

“The stone age came to an end not for a lack of stones, and the oil age will end, but not for a lack of oil.”

*Sheik Ahmed Zaki Yamani,
Saudi Arabia's former oil minister*

Although energy expenditures constitute only a few percent of GDP (about 6 % of U.S. GDP compared to over 60 % of GDP going for wages and salaries), it is of strategic importance. Shortages, as Hitler and others have learned the hard way, can grind even superpower to a halt. In less dramatic times, rapidly rising energy prices can make industries incompetent, and expensive capital stock obsolete. Thus, for both policy makers and business decision makers, an understanding of energy markets is valuable. Fossil fuels drove the engines of the 20th century, which has seen the most stunning technical progress in the history of civilization. But will they fuel the 21st century, which promises to be equally exciting? The answer to this question, we might find in contemplating about energy of the 20th century as well as what will establish energy choices in the 21st century.

Carol A. Dahl

ORGANIZACIJSKI ODBOR / ORGANIZING COMMITTEE

doc. dr. sc. Mladen Zeljko
Voditelj odjela za proizvodnju i transformaciju energije, Energetski institut Hrvoje Požar/Head of Energy Generation and Transformation Department, Energy Institute Hrvoje Požar
e-mail: mzeljko@eihp.hr

dr. sc. Tomislav Dragičević
Predsjednik uprave INA-industrija nafte d.d./President of the Management Board, INA-Oil Industry PLC
e-mail: tomislav.dragicevic@ina.hr

mr. sc. Ivan Mravak
Predsjednik uprave Hrvatske elektroprivrede d.d./President of the Management Board, HEP d.d.
e-mail: ivan.mravak@hep.hr

prof. dr. sc. Igor Dekanić,
Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet/University of Zagreb Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering
e-mail: igor.dekanic@rgn.hr

dr. sc. Stevo Kolundžić
Savjetnik predsjednika Uprave, INA-Industrija nafte, d.d./Adviser to the President of the Management Board
INA-Oil Industry PLC
e-mail: stevo.kolundzic@ina.hr

doc. dr. sc. Igor Kuzle
Fakultet elektrotehnike i računarstva, Zavod za visoki napon i energetiku/Faculty of electrical engineering and computing, Department of power systems
e-mail: igor.kuzle@fer.hr

mr. sc. Goran Slipac
Savjetnik predsjednika Uprave, HEP d.d./Adviser of the President of the Management Board, HEP d.d.
e-mail: goran.slipac@hep.hr

Nenad Lihtar, dipl. ing. – Direktor Kigena d.o.o.
Erna Lojna Lihtar, prof. – Direktorica Prodaje
mr. sc. Ratko Modrić – stručni urednik
Vera Vujović, prof. – urednica

Carol A. Dahl

Carol A. Dahl profesorica je na Odjelu za ekonomiku i poslovanje (Economics & Business Department) Rudarskog sveučilišta Colorado, kao i direktorica CSM/IFP-a, međunarodnog programa u naftnoj ekonomici i menadžmentu koji zajednički vode Rudarsko sveučilište Colorado i Francuski institut za naftu (Institut Français du Pétrole) u SAD-u i Francuskoj. Bila je mentor brojnim doktorantima, objavila je preko 50 članaka i citiranih publikacija u poznatim američkim i svjetskim časopisima i publikacijama, obavljala stručne ekspertize, držala nastavu i posjetila stotinjak zemalja. Članica je udruga American Association for Energy Economics i International Association for Energy Economics, kao i izdavačkog vijeća časopisa The Energy Journal.

Međunarodna tržišta energije – Cijene, politike i profiti

- nezaobilazna literatura za sve stručnjake uključene u energetska politiku i poslovanje.
- pogled na energiju s globalnog motrišta
- buduća i opcionska tržišta energije
- svi energetske sektori

Stručnjaci u području upravljanja i nadzora u elektroenergetici i naftnoj industriji uz pomoć ove knjige mogu steći osnovna znanja iz ekonomije te se osposobiti za donošenje boljih političkih odluka vezanih za energiju. Uz tehnološki i povijesni pristup temi nafte, ugljena, plina i električne energije (uključujući i obnovljive izvore), knjiga pruža i zorne modele rješavanja problema.

Carol A. Dahl

Carol A. Dahl is currently a professor of Mineral Economics and director of CSM/IFP Joint International Degree Program in Petroleum Economics and Management, in the Division of Economics and Business at the Colorado School of Mines. She received her BA in Economics from the University of Minnesota. Dahl has supervised numerous PhD students, published more than 50 articles, kept expert readings and tutorials, travelled over hundred countries pursuing her interest in modelling international energy markets. She is a senior fellow and council member of the American Association for Energy Economics, as well as a member of the International Association for Energy Economics and the editorial board for their publication The Energy Journal.

International Energy Market – Understanding Pricing, Policies, and Profits

- essential read for those involved in energy-related policy-making and business.
- Views energy from a global perspective
- Future energy & options markets
- All energy sectors

This book is designed to provide managers and supervisors in the power and petroleum fields with basic economics skills that will enable them to make better energy-related policy decision. This particular textbook contains a toolbox of models, along with institutional, technological, and historical information on oil, coal, gas, and electricity (including renewables).

**Svaki polaznik radionice dobit će
po jedan primjerak ove knjige.**

**Each workshop attendant will receive
a copy of the book.**

UREDNICI HRVATSKOG IZDANJA / CROATIAN ISSUE EDITORS

prof. dr. sc. Igor Dekanić
doc. dr. sc. Mladen Zeljko

RECENZIJE / REVIEWS

dr. sc. Tomislav Dragičević
mr. sc. Ivan Mravak
dr. sc. Stevo Kolundžić
doc. dr. sc. Igor Kuzle
mr. sc. Goran Slipac

Regionalni energetske sustav nastao je i rastao, najvećim svojim dijelom, u prilikama monopola. Ušao je duboko u razdoblje tranzicije, a jednim je dijelom već zaplovio i u tržišne vode. Relativno brz prolaz tranzicijskog razdoblja i ulazak u tržišno okruženje nisu ostavili dovoljno vremena za pripremu. Stoga mnogi, čak i neki od onih koji trebaju donositi važne odluke, nisu potpuno pripravnici za tržišno nadmetanje. Prijevod ove knjige na hrvatski jezik bit će od velike pomoći za razumijevanje tržišnih odnosa u energetske sektoru.

Regional energy system originated and grew mostly under the conditions of monopoly. Although it has been in the transition period for a while it is entering the open-market economy at the same time. This rapid movement through the transitional period and the commercial environment left little time for preparations. Therefore, many important decision makers are not prepared for market competition. Croatian issue of this book will be of great help in commercial understanding of energy markets.

PRIJAVNICA ZA RADIONICU WORKSHOP APPLICATION FORM

Međunarodna tržišta energije – Cijene, politike i profiti
International Energy Markets – Pricing, Policies, and Profits

Ime i prezime polaznika /
Full name of the attendant .....

Ime tvrtke / Company .....

Adresa / Adress .....

Matični broj / Tax file number .....

Telefon / Telephone .....

Telefaks / Facsimile .....

E-mail .....

Cijena kotizacije iznosi: 2 500 kn + PDV (2 940 kn, PDV uključen)

Popust do 22. 9. 2008. 10 %

* u cijenu kotizacije uračunati su: kava, ručak, primjerak knjige, CD (predavanja s radionice)

Prijavu i uplatu izvršiti najkasnije do 30. 9. 2008.

Ispunjenu prijavnicu možete poslati na marina@kigen.hr ili na faks: +385 1 667 38 05

Po primitku poslati ćemo Vam rezervaciju i račun.

Application fee: 345,00 €

10 % discount if paid by 22. 9. 2008.

* the price covers beverages, lunch, a copy of the book and a CD (workshop readings)

Please send your application form and pay by 30. 9. 2008.

Please send your filled application form to marina@kigen.hr or fax it on +385 1 667 38 05, and we will send your reservation and a receipt back as your payment is processed.